

Pairwise Granger Causality Tests			
Sample: 1970 2011			
Null Hypothesis:		F-Statistic	Prob.
FDIST does not Granger Cause GDP		0.74498	0.4850
GNI does not Granger Cause FDIST		3.14718	0.0604
FDIST does not Granger Cause GNI		0.66177	0.5247
GNI does not Granger Cause GDP		0.99557	0.3800
GDP does not Granger Cause GNI		0.87130	0.4275
ICT does not Granger Cause GDP		0.51052	0.6346
GDP does not Granger Cause ICT		0.70406	0.5470
ICT does not Granger Cause GNI		0.49303	0.6436
GNI does not Granger Cause ICT		0.70420	0.5470

Таким образом, анализ доказал приоритетность ЭБ для притока ПИИ. Однако присутствует взаимозависимость между ЭБ и объемом ПИИ. То есть, возвращаясь к формулировкам безопасности: ЭБ – причинна по отношению лишь к ИБ – процессу, но не к ИБ – состоянию. Таким образом, мы подтвердили нашу основную гипотезу.

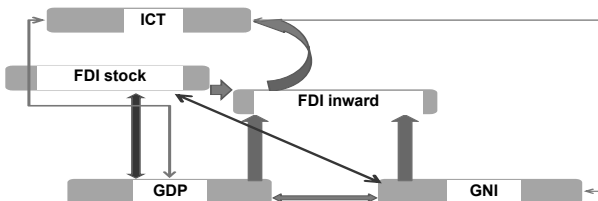

Рис. 5. Причина – следствие по результатам теста Грейнджера

Источник: авторские расчеты.

Для Украины тест Грейнджера доказал однозначную взаимную причинную связь между ИБ и ЭБ во всех ее понятийных проявлениях (период 2002-2012 гг.). Это может дать нам уникальную практическую возможность с помощью точной оценки и улучшения инвестиционной ситуации (климат, потенциал) повысить экономическую безопасность государства.

Таким образом, инвестиционная составляющая экономической безопасности определяет начальные условия для развития инвестиционной политики, с одной стороны, и ее результат – с другой. Для мирового уровня, мы доказали суперпозицию экономической безопасности к инвестиционной безопасности как процессу. Для Украины ж мы получили свидетельство взаимного влияния экономической безопасности и инвестиционной безопасности в анализируемом периоде, что может быть активно использовано для точной оценки

УДК 504.06

инвестиционного климата и дальнейшего применения нормативных мер по улучшению инвестиционной привлекательности страны.

1. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки : [монографія] / В.І. Кириленко. – К.: КНЕУ, 2005. – 232 с. 2. Харламова Г.О. Економіко-філософський контекст прямого іноземного інвестування: загальне, особливе, одичинне / Г.О. Харламова // Практична філософія. – 2006. – №3 (21). – С. 128-138. 3. Ronis Sh. Economic Security: Neglected Dimension of National Security? [Електронний ресурс] / Sh. Ronis // Center for Strategic Conferencing Institute for National Strategic Studies by National Defense University Press. – Washington, D.C. – 2011 – 130 p. – Режим доступу: <http://www.ndu.edu/press/lib/pdf/books/economic-security.pdf>. 4. Барановський О.І. Інвестиційна безпека / О.І. Барановський // Фінанси України. – 1998. – №9. – С. 60-70. 5. Гордиенко Д.В. Основы экономической безопасности государства. Курс лекций: учеб.-метод. Пособие [текст] / Д. В. Гордиенко. – М.: Финансы и статистика; 2009. – 224 с. 6. Сенчагов В.К. Экономическая безопасность России: Общий курс [текст] / В.К. Сенчагова. – М.: Дело, 2005. – 896 с. 7. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738. 8. Караева Н.В. Теоретико-методологічні основи дослідження інвестиційної безпеки в системі антикризового управління. [Електронний ресурс] / Н.В. Караева. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e.../1/Karaeva_109.htm. 9. Ткаленко С.І. Інвестиційна безпека в умовах глобалізації фінансових ринків [Електронний ресурс] / С.І. Ткаленко. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/znpnudps/2010_1/pdf/10tsioff.pdf. 10. Wikipedia [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://en.wikipedia.org>. 11. ISECOM [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.isecom.org/>. 12. Oakes Ch. Safety versus Security in Fire Protection Planning [Електронний ресурс] / Ch. Oakes // The American Institute of Architects: Knowledge Communities, May 2009. – Режим доступу: <http://www.aia.org/practicing/groups/kc/AIAB079791>. 13. Нарышкин С. Инвестиционная безопасность как фактор устойчивого экономического развития / С. Нарышкин // Вопросы экономики. – 2010. – №5. – С.16-24. 14. Державний комітет статистики України : [сайт]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. 15. Country Compass [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.countrycompass.com>. 16. ESI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://economicsecurityindex.org/>. 17. GPI – Global Peace index [Електронний ресурс] // Vision of Humanity: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.visionofhumanity.org/gpi-data/#/2007/OVER/>. 18. GTI – Global terrorism index [Електронний ресурс] // Vision of Humanity: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.visionofhumanity.org/globalterrorismindex/#/2003/OVER/>. 19. Transparency International [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.transparency.org/>

Надійшла до редколегії 19.12.12

І. Жолобчук, асп.,
Львівський регіональний інститут державного управління
Національна академія державного управління при президентіві України

ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ ПРОБЛЕМИ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ

У статті досліджено аспекти розвитку та становлення екологічного аудиту в Україні. Одними з першочергових питань є недосконалість та розвиток діючого законодавства, визначено необхідні кроки для поліпшення та окреслено передумови для впровадження та розповсюдження екологічного аудиту.

Ключові слова: економіка, екологія, екологічний аудит, ефективність, стандарти ISO 14000.

В статті досліджені аспекти розвитку та становлення екологічного аудиту в Україні. Одними з першочергових питань є недосконалість та розвиток діючого законодавства, визначено необхідні кроки для поліпшення та окреслено передумови для впровадження та розповсюдження екологічного аудиту.

Ключевые слова: экономика, экология, экологический аудит, эффективность, стандарты ISO 14000.

The article examines aspects of the development and establishment of an environmental audit in the country. One of the primary issues is inadequate and the development of applicable laws. The necessary steps and outlines the prerequisites for the implementation and dissemination of environmental audits.

Keywords: economy, ecology, environmental audits, efficiency, standards of ISO 14000.

Сьогодні екологічний стан нашої планети погіршується галопуючими темпами, що істотно впливає на

якість життя населення в усьому світі і в нашій країні зокрема. Загальна екологічна ситуація в Україні харак-

теризується як екологічно-економічна криза, що напружено залежить від відомих світових проблем: зміна клімату, зокрема ослаблення озонового рівня; забруднення атмосфери з утворенням кислотних опадів й отруйних речовин; забруднення вод (морів та річок) важкими металами і хімічними сполуками; виснаження і забруднення поверхневих вод і ґрунту; скорочення площі лісів; зниження здатності природного середовища до самоочищення і самовідновлення; утворення збудників нових захворювань рослин, тварин і людини. За оцінками вчених, вклад екологічного фактора у погіршення здоров'я населення оцінюється на рівні 10–30%. Тому вирішення екологічних проблем є одним з найважливіших завдань сучасності.

Для ефективного їх вирішення потрібно впроваджувати нові інструменти природоохоронного регулювання. Істотно важливою складовою у формуванні природоохоронної стратегії і державної політики в галузі охорони довкілля є оцінка екологічного стану як окремо взятого підприємства так і країни загалом. Таким інструментом екологічного регулювання є екологічний аудит. Наявля, поки що екологічний аудит в Україні не набрав всезагального поширення через низку причин: недостатньо вимоглива позиція держави, громадськості до підприємств-забруднювачів; недосконалість законодавства формальний, декларативний підхід до провадження системних принципів збалансованого розвитку [2].

Дослідженню зазначених проблем присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема В.Д. Базилевич, І.В. Басанцов, О.Ю. Дроздова, Г.І. Купалова, В.Д. Крутякова, Ю.А. Сагайдак, Л.М. Максимова, О.Л. Михайлюк, В.Г. Швець. Незважаючи на вагомий внесок в розвиток цього напрямку науковцями теоретико-методологічні засади екологічного аудиту і надалі потребують глибокого дослідження і удосконалення.

Метою даної статті є дослідження та аналіз проблем становлення та розвитку екологічного аудиту, визначення етапів впровадження екологічного аудиту та розробка практичних рекомендацій щодо перспектив його розвитку та впровадження в Україні.

На сьогоднішній день Україна перебуває у процесі світової економічної інтеграції, завдяки чому виникає зацікавленість іноземних фінансових та інвестиційних груп у реалізації різних проектів, насамперед у природоохоронній сфері. Також однією з умов переходу до сталого економічного розвитку держави є поєднання економічних інтересів з питаннями екологічної безпеки суспільства. Актуальність даної теми дослідження, крім основних аспектів, зумовлена сучасними умовами розвитку економіки та зростаючою роллю постійного екологічного моніторингу як на етапі нового виробництва, так і в процесі його функціонування. Саме тому посилення вимог як на законодавчому так і на суспільному рівнях у сфері охорони навколишнього природного середовища висуває на перший план розвиток нового напрямку в аудиторській діяльності – екологічного аудиту.

По своїй природі екологічний аудит є системою, яка може використовуватися для виявлення, організації, регулювання і представлення даних та інформації про стан навколишнього середовища в натуральних і вартісних показниках, базується на тих же принципах, що і всі системи обліку.

В Україні екологічний аудит перебуває у стадії становлення. Хоча у розвинутих європейських країнах (даний напрямок аудиту) освоїли в кінці ХХ століття. Корені еко-аудиту починаються у США з середини 70-х років. У 1992 р. Британський Інститут Стандартизації розробив і видав Стандарт у сфері систем екологічного менеджменту BS 7750 (Specification for Environmental

Management). 29 червня 1993 р. було прийнято Постанову Ради Європейського Союзу №1836/93 про добровільну участь промислових підприємств у загальній системі екологічного менеджменту та екологічної перевірки навколишнього природного середовища (СЕМА). В англійських країнах вона отримала назву EMAS (Environmental Management and Audit Scheme), метою якої є спонукання підприємств до екологічно-свідомої діяльності, відповідальності за довкілля і постійного його покращення. Ефективне застосування системи EMAS почалося з кінця 1995 року, коли європейські підприємці приєдналися до системи екологічного аудиту. У березні 1996 року в ЄС було зареєстровано 142 підприємства, які беруть участь в реалізації даної програми, серед яких 80 % були представлені Німеччиною [3].

Офіційний початок обговорення екологічних проблем на міжнародному рівні покладено Стокгольмською конференцією з питань навколишнього середовища у 1972 році і продовжено на вищому рівні який відбувся у 1992 році в Ріо-де-Жанейро конвенції ООН з питань навколишнього середовища і розвитку.

У міжнародній практиці екологічний аудит вже має свою законодавчу, нормативно-методичну і навчальну бази, організаційну інфраструктуру і кваліфікованих екоаудиторів. Зараз завдяки іноземним інвесторам знаходить підтримки той факт, що), що екологічний аудит є необхідною передінвестиційною стадією оцінки ризиків, обов'язковою процедурою при оцінці вартості підприємств, що приватизуються, при маркетингових дослідженнях конкурентоспроможності продукції, найбільш дієвим інструментом погодження загальнодержавних і місцевих інтересів, екологічної безпеки, одним з найбільш ефективних засобів залучення громадськості до вирішення проблем екологічно безпечного життя, екологічно чистої продукції. Водночас попит на екологічний аудит диктує ринок.

Правові засади проведення екологічного аудиту в Україні визначені Законом України "Про екологічний аудит", який діє в Україні з 24 червня 2004 року. Відповідно до статті 1 цього Закону "екологічний аудит – це документально оформлений, системний, незалежний процес оцінювання об'єкта екологічного аудиту, що включає збирання і об'єктивне оцінювання доказів для встановлення відповідності визначених видів діяльності, заходів, умов, системи екологічного управління та інформації з цих питань вимогам законодавства України про охорону навколишнього природного середовища та іншим критеріям екологічного аудиту" [1].

Завданнями екологічного аудиту є: обґрунтування екологічної стратегії і політики підприємства; визначення пріоритетів при плануванні природоохоронної діяльності підприємства, виявлення додаткових можливостей її здійснення, перевірка дотримання природоохоронного законодавства; зниження ризику виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із забрудненням довкілля [2].

Основні принципи та положення екологічного аудиту реалізовані в постанові Європейського Союзу з екологічного менеджменту та екологічного аудиту прийнятих у 1993 році. З 1996 року у світі діють міжнародні стандарти ISO 14000, у яких зазначено принципи та процедури екологічного аудиту. На сьогоднішній день, вони поширені і в Україні і являють собою екологічну реконструкцію всієї господарської діяльності. Саме застосування стандартів ISO 14000 дасть змогу підприємствам України забезпечити власну конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках. Проте, на жаль, ні приєднання до Ради Європи, ні підписання міжнародних конвенцій з охорони навколишнього середовища не

привели до підвищення конкурентоспроможного статусу України в питаннях екологічного аудиту.

На сьогоднішній день, широке розповсюдження екологічного аудиту за кордоном викликано двома причинами: – екологічні показники стають визначальним фактором конкурентної боротьби

- підвищуються економічні та адміністративні санкції за порушення вимог у сфері охорони навколишнього середовища [4].

В нашій країні становлення екологічного аудиту перебуває у стадії формування і відповідно до того, наскільки успішним буде цей процес, залежить подальший розвиток та ефективність функціонування економіки України. Основними перешкодами для розвитку екологічного аудиту в Україні є:

- недосконалість нормативно-правової бази в сфері еко-аудиту та запозичення зарубіжного досвіду, що не завжди адаптується до реалій економіки країни,

- не усвідомлення керівництвом підприємства користі, яку може дати системі екологічного менеджменту та екологічного аудиту – EMAS для підприємств, підвищуючи їх конкурентоспроможність.

Разом з цим є ряд передумов для розвитку та поширення екологічного аудиту в Україні:

- 1) Всі іноземні інвестиції, що надходять в Україну підлягають суровій екологічній перевірці.

- 2) Обов'язковою умовою видачі кредитів міжнародних організацій є проведення екологічної оцінки проектів.

- 3) Здійснюється приватизація підприємств, під час якої еко-аудит повинен дати оцінку екологічного стану підприємств.

- 4) Відбувається формування ринку нерухомості, під час придбання якої актуальною є задача оцінки екологічних характеристик.

Основна мета, яка покладена на екологічний аудит є прийняття необхідних рішень та проведення відповідних заходів на різних рівнях управління. Така перевірка здійснюється в першу чергу для зменшення негативного антропогенного впливу діяльності підприємств на довкілля, а також для оптимального користування природними ресурсами.

До основних завдань екологічного аудиту можна віднести:

- Перевірка відповідності дотримання законодавства в сфері охорони навколишнього середовища;

- Створення екологічної стратегії та політики підприємства;

- Зниження ризику виникнення різного роду екологічних катастроф;

- Встановлення відповідності суб'єкта екологічного аудиту вимогам чинного законодавства про охорону навколишнього середовища;

- Оцінка впливу діяльності підприємства на довкілля;

- Збір інформації про виробничу діяльність підприємства в розрізі її впливу на екологію країни.

Нині Україна переживає нову фазу розвитку еко-аудиту. Українські підприємства, які мають вихід на міжнародні ринки, змушені проводити міжнародну погоджену процедуру екологічного аудиту і отримувати відповідний сертифікат з екологічної безпеки виробництва і продукції.

Нажалі на сьогоднішній день екологічний аудит як для державного так і для корпоративного сектору економіки України, є не розповсюдженою практикою. Тільки 7-8% компаній готують і оприлюднюють окремий нефінансовий звіт, до якого також входить інформація про вплив підприємства на навколишнє середовище. Якщо говорити про абсолютні показники, з десятка тисяч українських компаній лише близько 400 отримали сер-

тифікацію на відповідність своєї системи управління охороною навколишнього середовища вимогам екологічного менеджменту ISO 14000, а значить, пройшли процедуру екологічного аудиту на відповідність цій системі. Навіть компанії які пройшли цю процедуру аудиту не піддають цей факт розголосу, оскільки не отримують будь-яких преференцій від держави. Але, якщо підприємство відповідає вимогам EMAS і міжнародним стандартам ISO 14000, то його продукція є конкурентоздатною на світовому ринку.

Наразі перед державою стоїть гостра потреба, перед усім на рівні підприємств, чітко показати що впровадження екологічного аудиту надає ряд переваг та вигод. Серед них можна виділити:

- Підвищення інвестиційної привабливості підприємства через можливість успішної міжнародної сертифікації та стимулювання природоохоронної діяльності;

- Отримання додаткового прибутку в результаті ефективнішого використання обмежених природних ресурсів у виробничому процесі, що приводить до збільшення випуску продукції;

- Зменшення ризику виникнення техногенних і екологічних катастроф, які ведуть за собою значні економічні збитки;

- Запобігання сплати нарахованих штрафів та пені відносно неправильної сплати екологічних податків;

- Підприємство, що пройшло екологічну перевірку має більшу довіру серед споживачів, відповідно є більш конкурентним;

- Зменшення рівня випуску екологічно неякісної продукції, зниження негативного впливу на довкілля та здоров'я персоналу.

Також важливими кроками законодавчої та виконавчої влади України є створення та розвиток законодавчо-нормативних засад установа еко-аудиту як виду діяльності з переважно підприємницькою спрямованістю. А саме: екологічний аудит визнано в Україні одним із пріоритетних напрямів державної політики в галузі охорони довкілля, використання ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. У відповідній Постанові Верховної Ради України впровадження екологічного аудиту віднесено до національного рівня управління; Держстандартом України затверджено і введено в дію як офіційне видання збірник стандартів ДСТУ ISO 14001-97, 14004-97 (Системи управління навколишнім середовищем) і ДСТУ ISO 14010-97, 14011-97, 14012-97 (Настави щодо здійснення екологічного аудиту) відповідно до міжнародних стандартів ISO серії 14000; екологічний аудит внесено до переліку пріоритетних заходів Концепції сталого розвитку України, Національної програми екологічного оздоровлення басейну р. Дніпро, інших державних екологічних програм.

Для розвитку екологічного аудиту, на нашу думку, у країні необхідно зробити наступне:

- Впорядкувати та удосконалити нормативно-правову базу;

- Популяризувати та адаптувати закордонні та розробити вітчизняні принципи проведення еко-аудиту підприємств;

- Розповсюдження стандартів ISO 14000 шляхом публікації та тлумачення текстів цих стандартів;

- Впровадити національну систему маркування та сертифікації продукції, що пройшли екологічну перевірку та відповідатимуть певним нормам;

- Створити ефективну підготовку спеціалістів з екологічного аудиту.

Слід зазначити, що на сьогодні екологічний аудит став невід'ємною частиною, інструментарієм систем

екоменеджменту від макро- до мікрорівня природокористування та господарювання. Це один із провідних ринкових інструментів екологізації не тільки виробництва, а й суспільно-економічних відносин у цілому, поліпшення якості життя людини, забезпечення її прав на екологічно безпечне існування.

Отже беручи до уваги вище зазначене, можна зробити висновок, що проведення екологічного аудиту є необхідним елементом системи управління підприємством. Так, для підприємства, насамперед, це можливість своєчасного виявлення та усунення екологічних правопорушень, що дасть можливість мінімізувати штрафи. Проведена об'єктивна оцінка роботи суб'єкта стимулюватиме природоохоронну діяльність, що в свою чергу підвищить інвестиційну привабливість підприємства, або навіть цілої держави. На нашу думку, стимулювання та поширення екологічного аудиту є вагомим чинником на підтримку розвитку екологічного чистого господарювання. При сталому розвитку економіки перш за все, слід враховувати особливості міжнародного законодавства в екологічній сфері, особливо в світлі політики зближення законодавства України із законодавством Європейського Союзу.

Отже можна стверджувати що Україні потрібна стабільна екологічна ситуація, покращити яку можливо шляхом впровадження екологічного аудиту. Гостро стає потреба адаптації вітчизняного законодавства до світових вимог, не забуваючи при цьому про адаптацію до існуючої ситуації в країні. Потрібно ввести обов'язковість екологічного аудиту, хоча б для підприємств діяльність яких може призвести до шкідливого впливу на навколишнє середовище, а також запровадити періодичність такої перевірки. Все це дасть змогу об'єктивно оцінити всі впливи підприємства на навколишнє середовище.

На сучасному етапі реформування економіки України обов'язковою складовою системи менеджменту підприємства є екологічний аудит. Першим важливим кроком до удосконалення системи екологічного захисту на

засадах сталого розвитку є запровадження стандартів екологічного аудиту як обов'язкових регулюючих документів на підприємстві.

Перш за все проведення екологічного аудиту це підвищення якості процесів і продукції, що є ключовим пріоритетом для компаній, яким важливо зниження негативного впливу на навколишнє середовище. До того ж якісне управління ризиками та побудова якісних комунікацій роблять економіку більш стабільною, в тому числі дають підприємствам після стандартизації можливість отримати більшу частку ринку і підвищити свою вартість. Крім того, пройшовши процедуру екологічного аудиту і публічно надавши згодом нефінансовий звіт, за твердженнями експертів, компанія підвищує лояльність природоохоронних державних органів та органів місцевого самоврядування

Взагалі для підвищення рівня інвестиційної привабливості як країни так і окремо взятих підприємств необхідно досконало оцінити систему екологічного управління, технологічні процеси, рівень екологічної безпеки, та розробити дієві інструменти і механізми екологічного аудиту, спрямованих на забезпечення дотримання екологічних стандартів та посилення екологічної відповідальності, що допоможе підвищити конкурентоспроможність українських підприємств на зовнішніх ринках, та сприятиме процесам інтеграції України до Європейського Союзу.

1. Закон України "Про екологічний аудит" від 24.06.2004 № 1862-IV// Відомості Верховної Ради України (ВВР) -2004 – N 45 – ст.500 [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>.
2. Басанцов І.В. Екологічний аудит в Україні: актуальність, проблемні питання та напрями удосконалення/ І.В.Басанцов, О.С.Пантелейчук // Механізм регулювання економіки. 2010, № 1 ст 38-46. З. Сагайдак Ю.А. Проблеми та перспективи впровадження екологічного аудиту в Україні [Електронний ресурс] / Ю.А. Сагайдак, Т.Б. Харченко – режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_30/Sagaidak.pdf.
4. Семенова В.Ф. Екологічний менеджмент: Навчальний посібник/ За ред. В.Ф. Семенова, О.Л. Михайлик. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 407 с.

Надійшла до редколегії 19.12.12

УДК 336.146

А. Козенко, асп.,
КНУ імені Тараса Шевченка

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ВЕРТИКАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО ВИРІВНЮВАННЯ В УКРАЇНІ

В статті досліджено інструменти вертикального фінансового вирівнювання для збалансування бюджетної системи України. Розглянуто розподіл дохідних і видаткових повноважень в Україні та виокремлені проблеми у такому розподілі.

Ключові слова: вертикальне фінансове вимірювання, розподіл повноважень, органи місцевого самоврядування.

В статье исследованы инструменты вертикального финансового выравнивания для сбалансирования бюджетной системы Украины. Рассмотрено распределение доходных и расходных полномочий в Украине и выделены проблемы в таком распределении.

Ключевые слова: вертикальное финансовое выравнивание, распределение полномочий, органы местного самоуправления.

In the article the instruments of the vertical financial equalizing for balancing of the budget system of Ukraine. Consider assignment of revenue and expenditure responsibilities in Ukraine and distinguishing problems in such assignment.

Keywords: vertical financial equalizing, assignment of responsibilities, local governments.

Збільшення диспропорцій у соціально-економічному розвитку України актуалізує питання розробки ефективних механізмів їх скорочення. Збалансованість бюджетної системи досягається різними засобами державного регулювання, серед яких важливе місце надається фінансовому вирівнюванню. Збалансованість у між різними рівнями влади у бюджетній системі можна досягти застосовуючи інструменти вертикального фінансового вирівнювання. Аналіз наукової літератури свідчить, що в Україні досі не було спроби комплексно дослідити інструменти фінансо-

вого вирівнювання, як засіб досягнення збалансованості доходів та видатків між рівнями влади.

Різні аспекти фінансового вирівнювання у своїх працях досліджували такі вітчизняні науковці як Зайчикова В.В., Луніна І.О., Слухай С.В., Заброцька О.В., а також зарубіжні вчені Вознесенський Е.А., Бол Р., Ебел Р.Д., Берд Р.М. та ін.

Метою статті є дослідження сучасного стану та проблеми застосування інструментів вертикального фінансового вирівнювання в Україні.